

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till komplettering av regeringens proposition med förslag till lag om kommunala pensioner och lag om införande av lagen om kommunala pensioner (RP 94/2002 rd)

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås ändringar i bestämmelserna angående fastställandet av pension som beviljas efter deltidspension.

Det ålderspensionsbelopp som intjänas under deltidspensioneringen minskas. Minskningen vore mindre för de 1947—1951 födda anställda, vilka går i deltidspension efter att ha fyllt 60 år. Däremot föreslås att invalidpension som beviljas den som uppbär deltidspension bestäms på ett sätt som motsvarar heltidsarbete.

För tjänsteinnehavare och arbetstagare födda före 1947 kvarstår den nuvarande lägsta åldersgränsen för deltidspension, 56 år. För dessa åldersklasser kvarstår också i oförändrad form bestämmelserna om ålderspension och invalidpension som beviljas efter deltidspension.

Dessutom föreslås att tjänsteinnehavare eller arbetstagare födda efter 1943 inte längre skall beviljas individuell förtidspension inom det kommunala pensionssystemet. För personer födda före 1944 och för personer vilka genom den ändring som trädde i kraft vid ingången av 2000 åtnjuter specialskydd kvarstår möjligheten att få individuell förtidspension enligt nuvarande bestämmelser vid fyllda 58 år, och när det gäller personer som åtnjuter specialskydd och är födda 1947, vid fyllda 59 år. I lagen

intas en ny definition av arbetsförmåga som gäller anställda som har fyllt 60 år.

Ytterligare föreslås att kravet i fråga om arbetshistorien vid arbetslöshetspension ändras för vissa tjänsteinnehavare och arbetstagare födda före 1945 för att förhindra oskäliga missgynnanden.

Propositionen ansluter sig till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om kommunala pensioner samt lag om införande av lagen om kommunala pensioner, genom vilken de nuvarande bestämmelserna om pensionsskyddet i den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga upptas inom området för lag på det sätt som grundlagen förutsätter. Förslagen som ingår i propositionen gäller pensionsskyddets innehåll och således grunderna för individens rättigheter och skyldigheter så, att angående dem skall bestämmas genom lag. Avsikten är att de föreslagna bestämmelserna träder i kraft som en del av lagen om kommunala pensioner och lagen om införande denna, vilka skall utfärdas. Detta skall ske så snabbt som möjligt efter att lagarna antagits och blivit stadfästa. Den nya definitionen av arbetsförmåga föreslås dock träda i kraft från början av 2004.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
ALLMÄN MOTIVERING	3
1. Nuläge.....	3
1.1. Bestämmelser och praxis gällande flexibelt pensionsålderssystem	3
Individuell förtidspension.....	3
Deltidspension.....	3
Arbetslöshetspension.....	4
1.2. Bedömning av nuläget.....	4
2. Förslagets mål och de viktigaste förslagen.....	5
2.1. Allmänt.....	5
2.2. Ändringar som gäller individuell förtidspension	6
2.3. Ändringar som gäller deltidspension.....	7
2.4. Ändring i villkoret som gäller tid i arbete och som är en förutsättning för arbetslöshetspension.....	7
3. Propositionens verkningar	8
4. Beredningen av propositionen.....	9
5. Behovet av att avlåta en kompletterande proposition	9
DETALJMOTIVERING	9
1. Lagförslag	9
1.1. Lag om kommunala pensioner	9
1.2. Lag om införande av lagen om kommunala pensioner	10
2. Ikraftträdande	11
3. Lagstiftningsordning	11
LAGFÖRSLAGEN	11
Lag om kommunala pensioner.....	12
Lag om införande av lagen om kommunala pensioner	14

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Bestämmelser och praxis gällande flexibelt pensionsålderssystem

Vid ingången av juli 1989 genomfördes en reform gällande ett flexibelt pensionssystem inom det kommunala pensionssystemet. I pensionsstadgan infördes då bestämmelser om individuell förtidspension, förtida ålderspension och deltidspension.

Möjlighet att gå i förtida ålderspension tillkommer tjänsteinnehavare och arbetstagare tidigast fem år före den egentliga åldern för ålderspension. Till en början var den lägsta åldersgränsen för individuell förtidspension 55 år.

Den lägsta åldersgränsen för individuell förtidspension höjdes vid ingången av 1994 till 58 år. Förutom att åldersgränsen höjdes underlättades möjligheterna för den som gått i individuell förtidspension att återgå till förvärsarbetet genom att bestämma om rätt till individuell förtidspension av samma storlek som delpension samt om att pensionen lämnas vilande. Vid ingången av 2000 höjdes åldersgränsen för individuell förtidspension till 60 år.

Den lägsta åldersgränsen för deltidspension var till en början 58 år. Genom en temporär ändring sänktes åldersgränsen till 56 år från den 1 juli 1998, till en början till utgången av 2000. Senare förlängdes den utsatta tiden så att den lägsta åldersgränsen 56 år gäller till utgången av 2002.

När de flexibla pensionssystemen trädde i kraft slopades samtidigt de yrkesbaserade pensionsåldrarna inom det kommunala pensionssystemet. De personer som omfattades av det yrkesbaserade pensionsålderssystemet gavs rätt att fortsättningsvis välja yrkesbaserad pensionsålder. Tiden för valet upphörde vid utgången av 1996. Personerna som valt yrkesbaserad pensionsålder har inte rätt till ovan nämnda förtida pensioner.

Individuell förtidspension

Enligt den kommunala pensionsanstaltens gällande pensionsstadga, nedan även pensionsstadgan, har en person som fyllt 60 år rätt att få invalidpension som individuell förtidspension. Villkor är att personens

arbetsförmåga med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer i anslutning till åldrande, lång tid i arbete, av arbetet förorsakad ansträngdhet och förslitning samt arbetsmiljöförhållanden är till den grad bestående nedsatt, att han rimligtvis inte kan förväntas fortsätta med sitt förvärsarbete. Vidare förutsätts att den tid som återstår till pensionsåldern, dvs. den återstående tiden, kan räknas som pensionsberättigande tid när pensionen fastställs, och att anställda avstår från förvärsarbete så som föreskrivs i lagen. I pensionsstadgan föreskrivs om sådana faktorer som på grund av särdragen hos vissa uppgifter på den offentliga sektorn ytterligare skall beaktas vid beviljandet av individuell förtidspension. Vid bedömningen av arbetsmiljöförhållandena skall uppmärksamhet dessutom fästas vid de speciella krav som det allmänna bästa ställer på tjänsteutövningen eller uppdraget.

Enligt ikraftträdelsebestämmelserna för de ändringar som gällde förhöjning av åldersgränsen för individuell förtidspension från 58 år till 60 år vid ingången av år 2000, bibehåller före 1944 födda personer sin rätt till individuell förtidspension när de har fyllt 58 år. Likaså kvarstår denna rätt för de 1944—1946 födda personer, vilka hade rätt att välja yrkesbaserad pensionsålder, men som inte gjorde detta val. Den lägsta åldersgränsen för dem som är födda 1947 när det gäller valet av yrkesbaserad pensionsålder är 59 år.

Dessa bestämmelser i pensionsstadgan som gäller individuell förtidspension ingår i oförändrad form i regeringens tidigare avlåtna proposition till riksdagen med förslag till lag om kommunala pensioner och lag om införande av lagen om kommunala pensioner (RP 94/2002 rd).

Deltidspension

Enligt den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga har tjänsteinnehavare eller arbetstagare som har fyllt 58 år och som övergått till deltidsarbete rätt att få deltidspension på de villkor som anges i pensionsstadgan.

När den som uppbär deltidspension når sin pensionsålder och upphör med sitt deltidsarbete beviljas han eller hon ålderspension som uträknas på basis av

arbetshistorien dittills och deltidspensionen. Om deltidarbetet utförs i arbete som omfattas av det kommunala pensionskyddet, intjänas av detta och av deltidspensionstiden pension med 2 procent per år. Pension för deltidspensionstiden räknas utifrån den sänkta inkomst som uträknas på basis av skillnaden mellan förvärvsinkomsten av heltidsarbete och förvärvsinkomsten av deltidarbete.

Den del av invalidpensionen för en deltidspensionerad person som grundar sig på deltidarbete och den pensionsdel som uträknas för deltidspensionstiden fastställs på samma sätt som i fråga om ålderspension. Om en sådan invalidpension är förenad med en pensionsdel för återstående tid, bestäms tillväxtprocenten på samma sätt som överlag så, att under tiden före 60 år är tillväxtprocenten 1,2 procent och under tiden mellan 60 år och pensionsåldern 0,8 procent per år.

Nämnda bestämmelser i pensionsstadgan angående deltidspension ingår i oförändrad form i regeringens tidigare avlåtna proposition till riksdagen med förslag till lag om kommunala pensioner och lag om införande av lagen om kommunala pensioner.

Arbetslöshetspension

Den lägsta åldersgränsen för arbetslöshetspension har allt sedan 1985 varit 60 år. Villkor för pensionen har sedan 1994 varit bl.a. att personen under den 15 sista åren minst fem år har intjänat pension på basis av ett tjänste- eller arbetsförhållande. Villkoret motiverades med att man i första hand via arbetslöshetsdagpenningen skall ombesörja de arbetslösas utkomst och att arbetslöshetspension inte är avsedd som utkomst för den del av befolkningen som inte har varit med i arbetslivet.

1.2. Bedömning av nuläget

Av de flexibla pensionsformerna har i synnerhet den individuella förtidspensionen underlättat möjligheterna för äldre arbetstagare med en lång arbetskarriär och slitsamma yrken att få invalidpension. Å andra sidan är det i synnerhet på grund av den förändrade åldersstrukturen skäl att fortsätta med de åtgärder som syftar till att

stöd äldre personer i att så fullödigt som möjligt medverka i arbetslivet. Trots att sysselsättningsgraden för i synnerhet 55—59-åringar har förbättrats under de senaste åren, är det fortfarande ovanligt att fortsätta arbeta fram till åldern för ålderspension. Inom det kommunala pensionssystemet år 2001 var den genomsnittliga pensionsåldern 57,8 år. Upprepade ändringar av de lägsta åldersgränserna för förtidspensioner har syftat till att främja fortsatt medverkan i arbetslivet.

I slutet av december 2001 uppbar 3 069 personer individuell förtidspension som beviljats av Kommunernas pensionsförsäkring. År 2001 började 566 individuella förtidspensioner. Direkt efter lagstiftningen om deltidspension valde färre personer än beräknat att gå i deltidspension. Den lägsta åldersgränsen för individuell förtidspension var då lägre än den lägsta åldersgränsen för deltidspension. Efter det att den lägsta åldersgränsen för deltidspension sänktes år 1998 började antalet deltidspensionerade öka snabbt. Det kan således antas att deltidspensionen för sin del ersatte individuell förtidspension. I slutet av december 2001 uppbar 8 072 personer deltidspension inom det kommunala pensionssystemet. År 2001 började 2 177 deltidspensioner.

Trots de tidigare ändringarna i pensionsstadgan samt utvecklingen av arbetsförhållandena för äldre arbetstagare har man inte lyckats höja pensionsåldern tillräckligt. Den genomsnittliga pensionsåldern är av central betydelse för hållbarheten när det gäller finansieringen av arbetspensionerna. Problemet accentueras när de stora årskullarna når de lägsta åldersgränser som berättigar till förtidspensioner.

Under förhållandena i samband med den långvariga massarbetslösheten har det ofta visat sig vara svårt att uppfylla villkoret för arbetslöshetspension, nämligen fem år i arbete under en tid av 15 år. Detta har gällt också trots att arbete söktes aktivt. Enligt Pensionsskyddscentralens pensionsregister har 1 218 personer fått avslag på sin ansökan om arbetslöshetspension på grund av att arbetsvillkoret inte uppfyllts. Av dem har 801 personer senast arbetat på kommunsektorn. Dessutom finns det personer som inte sökt pension efter det att de fått veta att arbetsvillkoret inte uppfyllts.

Utöver dessa kan det finnas marginaliserade bland dem som fortfarande får dagpenning eller arbetsmarknadsstöd och som senare uppnår åldern 60 år som ger rätt till arbetslöshetspension.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

2.1. Allmänt

I regeringsprogrammet sägs att i arbetslivet, i den verksamhet som syftar till upprätthållandet av arbetsförmågan och i utbildningspolitiken samt i systemen med pensionskydd och utkomstskydd för arbetslösa genomförs ändringar, som uppmuntrar arbetsgivarna att behålla och anställa även äldre arbetstagare samt främjar möjligheterna för äldre arbetstagare att kvarstå i arbete och på arbetsmarknaden. Målet är att öka den sysselsatta andelen av befolkningen i arbetsför ålder och att på lång sikt uppnå att den genomsnittliga ålder då tjänsteinnehavare och arbetstagare lämnar arbetsmarknaden stiger med två—tre år, dvs. närmare den normala pensionsåldern för ålderspension, och att därigenom minska trycket på att höja pensionsavgifterna.

De centrala arbetsmarknadsorganisationerna kom den 12 november 2001 överens om principerna för utveckling av arbetspensionerna på den privata sektorn. Syftet är att företa sådana ändringar i arbetspensionssystemet som behövs för att senarelägga den genomsnittliga pensionsåldern med två—tre år och anpassa pensionssystemet till den ständigt tilltagande livstiden.

Regeringen konstaterade i ett ställningstagande den 13 november 2001 att ovan nämnda principöverenskommelse av de centrala arbetsmarknadsorganisationerna motsvarar regeringens mål i fråga om att utveckla arbetspensionerna så att de stöder möjligheterna att kvarstå i arbete, arbetsförmågan och sysselsättningen samt i fråga om att utveckla arbetspensionslagstiftningens princip om inkomstrelaterade pensioner inom systemet med förtidspension.

Principöverenskommelsen syftar också till att skapa förutsättningar för att sammanföra och förenkla arbetspensionslagarna för den privata sektorn. Utgående från

överenskommelsen har man börjat precisera lagstiftningen samtidigt som de riktiga tekniska detaljerna i anslutning till principlösningen utreds så, att en fungerande helhet bildas. Samtidigt bedöms vilka verkningar de planerade ändringarna har på pensionskyddet för bägge könen samt ombesörjs att samverkan av ändringarna i arbetslöshetsskyddet och pensionssystemet inte leder till att vissa grupper marginaliseras.

Enligt överenskommelsen beviljas inte personer födda efter 1949 arbetslöshetspension.

Enligt principöverenskommelsen effektivteras också den yrkesinriktade rehabilitering som ges enligt pensionslagarna.

Överenskommelsen är ett led i den övergripande utveckling av arbetslivet och pensionssystemen som syftar till att senarelägga pensionsåldern samt anpassa pensionssystemet till den ständigt tilltagande genomsnittliga livstiden.

En del av ändringarna gällande förtidspensioner infaller före och en del efter 2005. Den temporära sänkningen av den lägsta åldersgränsen för deltidspension upphör att gälla vid utgången av 2002. Enligt principöverenskommelsen gäller återställandet av åldersgränsen för deltidspension till 58 år personer födda efter 1946. Enligt överenskommelsen gäller indragningen av individuell förtidspension som ett självständigt pensionsslag personer födda efter 1943. Personer födda 1944 når den nuvarande lägsta åldersgränsen för individuell förtidspension, 60 år, år 2004.

Utgående från principöverenskommelsen har man börjat ändra lagstiftningen som gäller den privata sektorns arbetspensioner. Republikens president stadfäste den 26 juli 2002 ändringar (630—633/2002) i lagen om pension för arbetstagare (395/1961), i de övriga pensionslagarna på den privata sektorn och i folkpensionslagen (347/1956). Ändringarna gällde bl.a. individuell förtidspension och deltidspension.

Att genomföra de ändringar som överenskommit på den privata sektorn när det gäller det kommunala pensionssystemet kommer inte att löpa helt problemfritt, med beaktande av att till de tidigare genomförda ändringarna har anslutit sig skydd av bättre förmåner än på den privata sektorn samt sloandet av det yrkesbaserade pensionsålderssystemet i samband med

övergången till det flexibla pensionssystemet. Det är emellertid ändamålsenligt med tanke på strävandena att förenhetliga pensionssystemen samt helheten i fråga om pensionsskyddet för de försäkrade som omfattats av de olika pensionssystemen, att motsvarande ändringar som genomförs på den privata sektorn i tillämpliga delar genomförs också inom det kommunala pensionssystemet. I detta förslag föreslås att ändringarna som gäller individuell förtidspension och deltidspension skall genomföras. Ovan nämnda ändringsförslag som gäller arbetslöshetspension ges senare i en separat proposition.

2.2. Ändringar som gäller individuell förtidspension

Det föreslås att individuell förtidspension slopas också i det kommunala pensionssystemet så, att personer födda efter 1943 inte längre skall vara berättigade till individuell förtidspension. I samband med de ändringar som trädde i kraft vid ingången av 2000 behöll dock personer födda före 1944 sin rätt till individuell förtidspension när de fyllt 58 år. Inom det kommunala pensionssystemet bibehölls rätten till individuell förtidspension också av de 1944—1947 födda personer, vilka hade rätt att välja det yrkesbaserade pensionsålderssystemet, men som inte gjorde detta val. Samma åldersklasser behåller även i fortsättningen sin rätt till individuell förtidspension.

Enligt de lösningar som genomförts på den privata sektorn kommer i fråga om personer födda 1944 och därefter individuell förtidspension att ersättas med möjligheten att från och med 63 års ålder få ålderspension och vid bedömningen av rätten till invalidpension för dem som fyllt 60 år betonas samtidigt arbetsoförmågans yrkesmässiga karaktär när karriären i förvärvsarbete är lång och ett påfrestande och slitsamt arbete i kombination med faktorer förknippade med åldrandet gör det oskäligt att fortsätta arbeta. På den privata sektorn har ett nytt 8 mom. intagits i 4 § lagen om pension för arbetstagare. Enligt detta skall vid sidan om de faktorer som beaktas vid bedömningen av nedgången i arbetsförmågan enligt den allmänna definitionen dessutom när det gäller bedömningen av

invalidpensionsrätten för en 60 år fylld arbetstagare beaktas arbetsoförmågans yrkesmässiga karaktär. Pensionsskyddscentralen ger behövliga anvisningar om tillämpningen av momentet. Inom det kommunala pensionssystemet anser man att villkoren för pensionen skall finnas inskrivna i lag och att angående dem inte kan bestämmas genom anvisningar. Definitionen av arbetsförmåga enligt lagen om kommunala pensioner när det gäller dem som blir arbetsoförmögna medan anställningsförhållandet fortgår är yrkesmässig, varför en liknande ordalydelse som i lagen om pension för arbetstagare inte kan komma i fråga. Inom det kommunala pensionssystemet avviker åldrarna för ålderspension fortfarande betydligt från den privata sektorns pensionsålder 65 år. Därför kan individuell förtidspension inte ersättas genom rätt att gå i ålderspension vid en viss ålder, utan i stället för denna pensionsform kommer en ny definition av arbetsförmåga rörande dem som har fyllt 60 år. Frågorna som hör ihop med ålderspension utreds och avgörs separat under år 2002 i samband med totalreformen av pensionsskyddet.

Förslagen till bestämmelser som gäller rätten till invalidpension ingår i 24 § 1 och 2 mom. i regeringens proposition med förslag till lag om kommunala pensioner. Förslaget till bestämmelser motsvarar bestämmelserna om saken i den kommunala pensionsanstaltens gällande pensionsstadga. Bedömningen av arbetsförmåga innebär en helhetsbedömning. Vid bedömningen av arbetsförmågan har redan enligt gällande avgörandepraxis också i nämnda 24 § 2 mom. konstaterad ålder, utbildning och yrkesskicklighet samt tidigare arbete desto större betydelse, ju äldre den pensionssökande är. Då möjligheten att övergå till individuell förtidspension vid nedsatt arbetsförmåga slopas, bör vid bedömningen av rätten till invalidpension i synnerhet för tjänsteinnehavare och arbetstagare som har fyllt 60 år, dvs. de som enligt tidigare bestämmelser haft rätt till individuell förtidspension, beaktas av arbetet förorsakad ansträngdhet och förslitning samt de krav som hans eller hennes arbete ställer samt det ansvar som arbetet medför då karriären i förvärvsarbete är lång och dessa faktorer i kombination med sjukdom, lyte eller skada gör det oskäligt att fortsätta arbeta. Trots att det föreslås att vid

helhetsbedömningen av rätten till invalidpension vissa omständigheter skall beaktas synnerhet i fråga om dem som fyllt 60 år, är avsikten inte att skärpa bedömningen av arbetsförmågan heller i fråga om dem som är under 60 år.

Åtgärderna i anknytning till utveckling av arbetslivet och den yrkesinriktade rehabiliteringen är av primär vikt när det gäller senareläggning av pensioneringen. Principöverenskommelsen som arbetsmarknadens centralorganisationer har träffat i fråga om den privata sektorn omfattar också utvecklingsprojekt som gäller rehabilitering genom vilka man försöker påverka äldre arbetstagares möjligheter att fortsätta i arbetslivet längre än för närvarande. Enligt överenskommelsen är avsikten att genomföra den rätt till yrkesinriktad rehabilitering som grundar sig på konstaterat hot om arbetsförmåga. Ändringarna som gäller detta har man för avsikt att genomföra också inom det kommunala pensionssystemet genom ett ändringsförslag som avges senare.

Dessutom har man kommit överens om att i samarbete med Institutet för arbetshygien och pensionsanstalterna fortsätta och effektivisera det av Arbetspensionsförsäkrarna TELA samordnade utbildningsprogrammet för arbetstagare, arbetsgivare och i synnerhet företrädare för företagshälsovården och personalförvaltningen. Målet är att utbilda arbetsgivarna i att tillsammans med arbetstagarna utveckla arbetsarrangemangen i arbetsmiljön samt rehabiliteringen och utbildningen i anslutning till arbetet så, att det skapas bättre förutsättningar för äldre arbetstagare att fortsätta i arbetslivet längre än för närvarande.

De ovan nämnda åtgärderna syftar till att främja äldre arbetstagares möjligheter att fortsätta i arbetslivet. Behovet av individuell förtidspension inom yngre åldersklasser försvinner således som en särskild pensionsform. Det är dock ändamålsenligt att i fråga om bedömningen av invalidpension meddela närmare anvisningar angående dem som har fyllt 60 år.

2.3. Ändringar som gäller deltidspension

Det föreslås att den lägsta åldersgränsen för deltidspension på basis av bestående bestämmelser ändras till 58 år. Personer

födda 1946 och tidigare skall dock behålla sin rätt till deltidspension när de fyllt 56 år, om de övriga villkoren för deltidspension uppfylls.

Enligt 1 § lagen om deltidarbets- och deltidspensionsarrangemang för äldre arbetstagare (227/1998) skall arbetsgivaren försöka ordna arbetet så att arbetstagaren kan utföra deltidarbete, om arbetstagaren för att övergå till deltidspension vill arbeta kortare tid än den ordinarie arbetstiden. Arbetstiden förkortas på det sätt som arbetsgivaren och arbetstagaren avtalar med beaktande av arbetstagarens behov samt produktions- och serviceverksamheten. Eftersom nämnda lag upphör att gälla i slutet av 2002 har bestämmelsen med oförändrat innehåll överförs till arbetstidslagen (605/1996).

Eftersom det är önskvärt att fortsatt heltidsarbete är fördelaktigare med tanke på ålderspension än deltidspensionering föreslås att deltidspensionering skall minska den ålderspension som beviljas efter pensionen. Under deltidspensioneringen intjänas ålderspension med 0,75 procent per år av den sänkta förvärvsinkomsten i stället för nuvarande 2 procent. För utfört arbete intjänas pension enligt den normala tillväxtprocenten. Däremot är det är motiverat att skyddet mot arbetsförmåga för dem som deltidspensioneras bibehålls så att det motsvarar heltidsarbete. Genom ändringen i tillväxten i ålderspensionen som beviljas efter deltidspension tar man inte ställning till hurudan den s.k. förhöjda tillväxten kommer att bli i fortsättningen. För närvarande tillväxer pension med 2 procent per år när arbetstagaren har fyllt 55 år.

2.4. Ändring i villkoret som gäller tid i arbete och som är en förutsättning för arbetslöshetspension

Social- och hälsovårdsutskottet framförde i ett betänkande (ShUB 23/1999 rd) ett uttalande där det förutsätts att regeringen med det snaraste utreder utslagningsproblemen i anslutning till kravet på anställning i fem år under de senaste 15 åren för arbetslöshetspension och vidtar behövliga lagstiftningsåtgärder.

På den privata sektorn har det utslagningsproblem som social- och hälsovårdsutskottet tagit upp rättats till. Problemet har uppkommit av att kravet på anställning i fem år under en granskningsperiod som omfattar de senaste

15 åren för erhållande av arbetslöshetspension inte uppfylls, därför att under förra hälften av 1990-talet var det i praktiken nästan omöjligt för äldre personer att få arbete. Granskningsperioden för vissa grupper som marginaliserats har förlängts från 15 till 20 år. Lagändringen gäller sådana personer födda före 1945 som enligt ikraftträdelsebestämmelsen i de lagändringar gällande arbetslöshetspension som trädde i kraft den 1 januari 2000 omfattas av de bestämmelser som gällde före 2000 eller som hade börjat få arbetsmarknadsstöd efter den maximala perioden för arbetslöshetsdagpenning och fick arbetsmarknadsstöd den 1 januari 2000. Dessutom förutsätts att den totala arbetshistorien för en sådan person omfattar minst 15 år. Eftersom ändringen trädde ikraft redan vid ingången av augusti 2002 på den privata sektorn, har också den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga ändrats på motsvarande sätt från nämnda tidpunkt. Av dessa personer har ca 2/3 arbetat på den kommunala sektorn. Sålunda är det nödvändigt att motsvarande ändring genomförs också i lagen om kommunala pensioner.

3. Propositionens verkningar

SlopanDET av individuell förtidspension har inga nämnvärda ekonomiska verkningar, med beaktande av den förslagna ändringen i bedömningen av rätten till invalidpension. Enligt förslaget kvarstår rätten till individuell förtidspension för ca 8 000 personer födda åren 1944—1947, vilka hade rätt att välja det yrkesinriktade pensionsålderssystemet, men som inte gjorde detta val.

Utan de förslagna ändringarna skulle åldersgränsen för deltidspension vid ingången av 2003 stiga till 58 år. Ett skydd för höjningen av åldersgränsen föreslås när det gäller de personer som är födda före 1947, vilka behåller rätten till deltidspension på oförändrade villkor. De 1946 födda, ca 10 000 kommunala arbetstagare vilka omfattas av det allmänna ålderspensionssystemet, kunde således få deltidspension också under år 2003, då de fyller 57 år. Verkningarna av detta skydd när det gäller en ökning i pensionsutgifterna består av pensionsutgifterna för de deltidspensioner som börjar löpa 2003 för de 1946 födda personerna. Ökningen i

pensionsutgifterna uppskattas till ca 2 milj. euro år 2003.

Verkningarna av den minskade tillväxtprocenten för ålderspensionen som intjänas av nedgången i förvärvsinkomsten är beroende av bl.a. tiden med deltidspension, nedgången i inkomsterna och pensionstillväxten under arbetshistorien. Enligt de uppskattningar som gäller 1946 födda personer vilka hade en fortlöpande anställning vid början av 1999 skulle ändringen innebära verkningar på ålderspensionen för maximalt ca var fjärde person som går i deltidspension. Vid uppskattningen förfogade man utöver uppskattningen av den kommunala pensionen endast över tid på den privata sektorn. Reellt är verkningarna därför mindre än vad som uppskattats. Ändringens maximala minskande effekt på ålderspensionen vore på basis av utredningen i snitt ca 11 euro/mån., ca 0,75 procent av pensionslönen. I fall man antar att deltidspensionens begynnande kvarstår lika som för närvarande, uppskattas pensionsutgifterna minska fr.o.m. år 2010. Kostnadseffekterna ökar relativt sett fram till 2035, varvid minskningen i pensionsutgifterna är uppskattningsvis ca 6 milj. euro på 2002 års nivå. Graderingen av tillväxten hos nedgången i inkomsterna för dem som är födda 1947—1951 uppskattas inte medföra tilläggskostnader när det gäller pensionsutgifterna, eftersom den samtidigt uppmuntrar till att gå senare i deltidspension. Det föreslås att regeln 5/15 i fråga om arbetslöshetspension fr.o.m. den 1 augusti 2002 ersätts med regeln 5/20 för de personer födda 1939—1944 som har en karriär som totalt omfattar minst 15 år. På basis av ändringen uppskattas att antalet personer som blir berättigade till arbetslöshetspension uppgår till ca 1 600 arbetstagare inom det kommunala systemet. Denna ändring ökar pensionsutgifterna enligt gällande värde med uppskattningsvis:

År	uppskattad ökning i antalet arbetslöshetspensioner 31.12.	uppskattad ökning i pensionsutgifterna milj. euro
2002	1 600	7,3
2003	1 600	7,3
2004	1 460	6,7

2005	1 040	4,7
2006	750	3,4
2007	520	2,4
2008	260	1,2
2009	20	0,1

Verkningarna av dessa ändringar när det gäller pensionskyddet för de bägge könen skall utredas och utvärderas som en helhet, när de övriga ändringar som ingår i totalreformen bereds under senare hälften av 2002. De nu föreslagna ändringarna torde inte medföra några problem med tanke på jämställdheten. De föreslagna bestämmelserna om 60 år fyllda personers rätt till invalidpension gäller också dem som har valt det yrkesbaserade pensionsålderssystemet. Detta anses främja tjänsteinnehavarnas och arbetstagarnas jämställdhet och likvärdighet.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts i inrikesministeriet som tjänstearbete utgående från det grundarbete som har utförts i Kommunernas pensionsförsäkrings byrå.

5. Behovet av att avlåta en kompletterande proposition

Propositionens förslag som gäller deltidspension och individuell förtidspension ansluter sig till målet att öka de sysselsatta personernas andel av befolkningen i arbetsför ålder och på lång sikt senarelägga den genomsnittliga åldern för avgång från arbetsmarknaden. Centralorganisationerna på arbetsmarknaden har i enlighet härmed kommit överens om principerna för utvecklingen av arbetspensionerna på den privata sektorn. Regeringen har konstaterat att denna principöverenskommelse motsvarar regeringens mål som gäller utveckling av arbetspensionerna i en riktning som stöder kvarstannande i arbete, arbetsförmågan och sysselsättningen. Ändringar i lagstiftningen som gäller arbetspensionerna på den privata sektorn har inletts i enlighet härmed. Republikens president stadfäste den 26 juli 2002 ändringar i lagen om pension för

arbetstagare, i övriga pensionslagar på den privata sektorn samt i folpensionslagen. Ändringarna gäller individuell förtidspension och deltidspension. Genom denna proposition genomförs ändringar som motsvarar ändringarna i pensionssystemet på den privata sektorn i tillämpliga delar inom det kommunala pensionssystemet, till den del som gäller deltidspension och individuell förtidspension.

Den kommunala pensionsanstaltens delegation beslöt den 19 juni 2002 om ändringar i den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga, vilken utfärdats med stöd av lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare. Ändringarna motsvarade till innehållet förslagen i denna proposition beträffande deltidspension, individuell förtidspension och fastställandet av arbetshistorien vid arbetslöshetspension. Ändringarna i pensionsstadgan trädde i kraft den 1 augusti 2002, med undantag av den nya definitionen av arbetsförmåga, vilken träder i kraft vid ingången av 2004. Det har inte varit möjligt att beakta ändringarna i pensionsstadgan i regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om kommunala pensioner och lag om införande av lagen om kommunala pensioner.

Ändringarna i pensionsstadgan gäller innehållet i pensionskyddet för tjänsteinnehavare och arbetstagare i kommunal tjänstgöring och således grunderna för individens rättigheter och skyldigheter enligt 80 § 1 mom. grundlagen. Ändringarna skall sålunda tas in i lagen vid stiftandet av lagen om kommunala pensioner och lagen om införande av lagen om kommunala pensioner. När lagarna träder i kraft ersätter de bestämmelserna i den gällande lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare och i den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga.

Propositionen skall behandlas samtidigt med regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om kommunala pensioner och lag om införande av lagen om kommunala pensioner.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Lag om kommunala pensioner

24 §. *Invalidpension.* Ändringarna jämfört med regeringens proposition med förslag till lag om kommunala pensioner, som är under behandling i riksdagen, ingår i paragrafens 3 mom. När möjligheten att gå i individuell förtidspension vid nedsatt arbetsförmåga slopas, skall vid bedömningen av nedsättningen av arbetsförmågan för en anställd som har fyllt 60 år beaktas att arbetet är påfrestande och slitsamt, de särskilda krav och det ansvar som är förknippade med arbetet då karriären i förvärvsarbete är lång och dessa omständigheter i kombination med sjukdom, lyte eller skada gör det oskäligt att fortsätta arbeta. Med särskilda krav och ansvar avses faktorer vilka till följd av den offentliga förvaltningens särdrag eller på grund av krav i anslutning till säkerheten är av vikt vid den individuella helhetsbedömningen. Bestämmelserna kunde äga tillämpning vid bedömningen av förutsättningarna för såväl full invalidpension som delinvalidpension. Enligt förslaget gäller bestämmelserna förutom personer som blir arbetsförmögna under ett kommunalt anställningsförhållande dessutom personer vilkas kommunala anställningsförhållande har upphört redan tidigare. På en pension som beviljats på detta sätt skall också i övrigt tillämpas bestämmelserna om invalidpension. Den kan alltså beviljas antingen tills vidare eller för en viss tid i form av rehabiliteringsstöd.

Paragrafen motsvarar till övriga delar 24 § i regeringens proposition med förslag till lag om kommunala pensioner, som är under behandling i riksdagen.

33 §. *Individuell förtidspension.* I paragrafens 1 mom. föreslås en bestämmelse om rätt till individuell förtidspension för anställda som har fyllt 58 år. I momentet föreslås intagen en avgränsning enligt vilken rätten gäller enbart anställda födda före 1944. I syfte att förtydliga bestämmelsen föreslås att den nuvarande lägsta åldersgränsen 58 år för personer födda före 1944 överförs direkt till paragrafen. Däremot föreslås att skyddsbestämmelserna för dem som varit berättigade att välja yrkesbaserad pensionsålder tillämpas via 7 § i den föreslagna lagen om införande av lagen om kommunala pensioner med stöd av de ändringar som godkänts i den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga. Paragrafen motsvarar till övriga delar 33 § i regeringens proposition med förslag till lag

om kommunala pensioner, som är under behandling i riksdagen.

51 §. *Tjänstgöring som berättigar till pension och pensionstillväxten under tiden för deltidspension.* Ändringarna jämfört med regeringens proposition med förslag till lag om kommunala pensioner, som är under behandling i riksdagen, ingår i paragrafens 2 mom. Enligt förslaget till paragraf skall för tid i deltidspension som ålderspension intjänas hälften av bastillväxten, alltså 1/16 procent av den lön som utgör grund för pensionen för varje månad under vilken den anställda har fått deltidspension. På samma sätt som tidigare betraktas som den lön som utgör grund för pensionen den skillnad i förvärvsinkomsterna, på basis av vilken den anställdes deltidspension har bestämts. I invalidpension som beviljas efter deltidspension tillväxer per månad 1/6 procent av ovan nämnda skillnad i förvärvsinkomsterna för den tid, under vilken den anställda har varit i deltidspension. Den tillväxt för återstående tid som läggs till tiden med deltidspension vore samma som tillväxten för återstående tid i allmänhet, dvs. 1/10 procent per månad för tiden innan den anställda har fyllt 60 år och därefter 1/15 procent.

Paragrafen motsvarar till övriga delar 51 § i regeringens proposition med förslag till lag om kommunala pensioner, som är under behandling i riksdagen.

1.2. Lag om införande av lagen om kommunala pensioner

1 §. Ändringarna jämfört med lagen om införande av lagen om kommunala pensioner, som ingår i regeringens proposition med förslag till lag om kommunala pensioner och lag om införande av lagen om kommunala pensioner, som är under behandling i riksdagen, ingår i paragrafens 2 mom. Det föreslås att där intas ikraftträdelsetidpunkten för det ändringsförslag som gäller definitionen av arbetsoförmåga, som redovisats i motiveringarna för 24 § i ovan nämnda lag om kommunala pensioner. Bestämmelsen träder i kraft vid ingången av 2004. Till övriga delar motsvarar paragrafen 1 § i lagen om införande av lagen om kommunala pensioner i den proposition som är under behandling i riksdagen.

8 §. I jämförelse med lagen om införande av

lagen om kommunala pensioner som är under behandling i riksdagen vore denna paragraf ny till innehållet. I paragrafen bestäms om att en 1946 eller tidigare född anställd har rätt till deltidspension efter att han eller hon har fyllt 56 år. Förutsättning är att de övriga villkoren för deltidspension är uppfyllda. Dessutom bestäms där om ålderspensionstillväxten under tiden i deltidspension för anställda födda före 1947. Pensionstillväxten vore den samma som för närvarande, 2 procent per år.

Ålderspensionen för en anställd född åren 1947—1951, som har fått deltidspension första gången efter att han eller hon har fyllt 60 år, utökas avvikande från 51 § 2 mom. lagen om kommunala pensioner med 1/12 av den lön som utgör grund för pensionen för varje sådan månad, under vilken han eller hon har lyft deltidspension. Den årliga tillväxten vore härvid 1,0 procent. Går personen däremot i deltidspension redan innan han eller hon fyllt 60 år, tillväxer ålderspension på det sätt som redovisas ovan i motiveringarna för 51 § lagen om kommunala pensioner med hälften av bastillväxten, alltså med 1/16 procent per månad för hela tiden i deltidspension. Den årliga tillväxten vore således 0,75 procent och gäller också tiden efter att personen fyllt 60 år.

I paragrafens 2 mom. bestäms om ett undantag från 36 § 1 mom. 1 punkten i lagen om kommunala pensioner, som är under behandling i riksdagen. Undantaget gäller villkoret som avser tiden i arbete och utgör förutsättning för beviljande av arbetslöshetspension. Enligt paragrafens 2 mom. vore granskningsperioden för arbetshistorien 20 år i stället för 15 år för de före 1945 födda personer, vilka inte uppfyller det villkor angående tiden i arbete, som föreslås bli bestämt i 36 § 1 mom. 1 punkten i lagen om kommunala pensioner, men vilka antingen omfattas av de bestämmelser som var gällande före 2000 enligt ikraftträdelsebestämmelserna för de ändringar i pensionsstadgan som gällde arbetslöshetspension och trädde i kraft den 1 januari 2000 eller som efter att ha fått

arbetslöshetsdagpenning till maximibeloppet hade övergått till att lyfta arbetsmarknadsstöd och fick arbetsmarknadsstöd den 1 januari 2000.

Bestämmelsen gäller inte en anställd som inte har intjänat grundpension enligt 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller annan därmed jämförbar pension på grundval av ett arbets- eller tjänsteförhållande sammanlagt minst 15 år. Vid beräkningen av denna tid beaktas också arbete som personen utfört innan han eller hon fyllt 23, och som omfattas av arbetspesionslagar.

9—11 §. Paragraferna motsvarar 8—10 § i lagen om införande av lagen om kommunala pensioner, som är under behandling i riksdagen.

2. Ikraftträdande

Ändringarna föreslås träda i kraft samtidigt som ikraftträdelsen av de lagförslag som ingår i regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om kommunala pensioner och lag om införande av lagen om kommunala pensioner, som en del av de lagar som ingår i nämnda förslag. Enligt regeringens proposition är avsikten att lagarna träder i kraft så snabbt som möjligt efter att de har antagits och blivit stadfästa.

3. Lagstiftningsordning

Propositionen gäller innehållet i pensionsskyddet för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare och alltså grunderna för individens rättigheter och skyldigheter, vilka enligt 80 § 1 mom. grundlagen hör till området för lag. Det föreslås att angående det pensionsskydd som avses i propositionen till alla delar skall stiftas i lag. Propositionen kan sålunda behandlas i vanlig lagstiftningsordning enligt 72 § grundlagen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande kompletteringar av regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om kommunala pensioner och lag om införande av lagen om kommunala pensioner:

1.

Lag

om kommunala pensioner

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

24 §

Invalidpension

En anställd och förtroendevald har rätt att få invalidpension

1) om han eller hon i ett anställningsförhållande som omfattas av denna lag på grund av sjukdom, lyte eller skada har blivit oförmögen att sköta sin tjänst eller utföra sitt arbete; om han eller hon dock fortsätter att arbeta bedöms rätten till invalidpension enligt 2 punkten, eller

2) om hans eller hennes arbetsförmåga på grund av sjukdom, lyte eller skada kan bedömas vara nedsatt med minst två femtedelar och den nedsatta arbetsförmågan eller arbetsförmågan enligt 1 punkten, med beaktande av den tid som förflutit från det den började, kan antas fortgå utan avbrott minst ett år, eller

3) om han eller hon, sedan det anställningsförhållande som omfattas av denna lag upphört, på grund av ett senare tjänste- eller arbetsförhållande eller företagarkerksamhet beviljats invalidpension enligt någon arbetspensionslag.

Vid bedömningen av sådan nedgång i arbetsförmågan som avses i 1 mom. 2 punkten beaktas den anställdes eller den förtroendevaldes återstående förmåga att skaffa sig förvärvsinkomster genom sådant till buds stående arbete som han eller hon skäligen kan förutsättas utföra med hänsyn till sin utbildning, tidigare verksamhet, ålder och boendeförhållanden samt andra därmed jämförbara omständigheter. Vid varierande arbetsförmåga beaktas de årliga inkomsterna. Utöver vad som i 1 och 2 mom. bestäms om faktorer som skall beaktas vid bedömningen av i vilken mån arbetsförmågan är nedsatt skall ett för en anställd eller förtroendevald påfrestande och slitsamt arbete samt arbetets krävande natur och ansvarsfullhet beaktas vid bedömningen av rätt till invalidpension för en anställd och förtroendevald som fyllt

60 år, och har en lång förvärvsarbetskarriär, om dessa faktorer förknippade med sjukdom, lyte eller skada gör det oskäligt att fortsätta att arbeta.

Förorsakas arbetsförmågan av sjukdom, lyte eller skada som den anställd hade när det anställningsförhållande som omfattas av denna lag började, är han eller hon berättigad till invalidpension på grundval av detta anställningsförhållande endast om arbetsförmågan inträtt tidigast ett år efter anställningsförhållandets början.

För att en förtroendevald skall ha rätt till invalidpension förutsätts i fråga om pension som baserar sig på förtroendeuppdrag dessutom att förtroendeuppdragen har upphört.

33 §

Individuell förtidspension

En anställd som är född före 1944 och som har fyllt 58 år har rätt att få individuell förtidspension, om hans eller hennes arbetsförmåga, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, ett för honom eller henne påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, varaktigt har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han eller hon skall fortsätta med sitt förvärvsarbete.

Då de i 1 mom. nämnda arbetsförhållandena bedöms skall även beaktas de särskilda krav som bör ställas på vissa uppgifter till följd av den offentliga förvaltningens speciella natur och som hänför sig till den allmänna säkerheten, den anställdes egen säkerhet eller det ansvar som med hänsyn till ett allmänt intresse är förbundet med arbetet.

Ett villkor för individuell förtidspension är att den anställd har upphört med sådant förvärvsarbete som avses i en arbetspensionslag eller att hans eller hennes månatliga förvärvsinkomst av dessa arbeten

kan uppskattas understiga 15,14 euro. Beloppet motsvarar 1966 års indextal 142. Vidare förutsätts att återstående tid vid fastställande av individuell förtidspension kan beaktas.

Om den anställda får ålderspension med stöd av någon annan arbetspensionslag, förutsätts inte att återstående tid beaktas.

En anställd har rätt till individuell förtidspension även om han eller hon sedan anställningsförhållandet upphört har beviljats individuell förtidspension enligt en arbetspensionslag på grundval av ett senare tjänste- eller arbetsförhållande eller företagaverksamhet.

Beträffande individuell förtidspension och mottagare av individuell förtidspension gäller med nedan nämnda undantag vad som bestäms om invalidpension och invalidpensionstagare.

51 §

Anställning som berättigar till pension och pensionstillväxten under tiden för deltidspension

Såsom till pension berättigande tid räknas tjänstgöringstiden från och med 23 års ålder. För en anställd som har uppburet deltidspension utökas ålderspensionen för tiden i deltidspension med ett belopp som för varje månad under vilken den anställda har fått deltidspension är 1/16 procent av den pensionsgrundande lönen och invalidpensionen på motsvarande sätt med ett belopp enligt 40 § 1 mom. Som pensionsgrundande lön beaktas den skillnad i förvärvsinkomsterna på grundval av vilken deltidspensionen har bestämts.

2.

Lag

om införande av lagen om kommunala pensioner

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Lagen om kommunala pensioner träder i kraft den 200 .

Lagens 24 § 3 mom. tillämpas från den 1 januari 2004. Lagens 7 kap., andra och tredje satsen i andra meningen i 96 §, 115 § 4 mom., 120 § 4 mom., sista meningen i 121 § 1 mom., 136 §, 153 § 3 mom., 160 § och 161 § 3 mom. tillämpas på pensionsansökningar som anhängiggörs den 1 januari 2004 eller därefter. Bestämmelserna tillämpas dock inte när pensionssökanden får pension enligt en lag som nämns i 8 § 4 mom. 1—4 eller 10—13 punkten lagen om pension för arbetstagare (395/1961), om pensionen beviljats före deras ikraftträdande och betalas ut den 1 januari 2004 och grundar sig på sökandens eget tjänste- eller arbetsförhållande eller egen företagarkerksamhet, så länge som pensionen betalas utan avbrott eller en avbruten pension börjar betalas på nytt.

8 §

Utän hinder av vad som i det inledande stycket i 14 § 1 mom. lagen om kommunala pensioner föreskrivs, har en anställd som är född före 1947 och övergått till deltidarbete, rätt till deltidspension när han eller hon har fyllt 56 år. Ålderspensionen för en sådan anställd utökas för tiden i deltidspension, med avvikelse från 51 § 2 mom. lagen om kommunala pensioner, med 1/6 procent av den lön som utgör grund för deltidspensionen för varje månad, under vilken den anställde har fått deltidspension. På motsvarande sätt utökas ålderspensionen för en anställd som är född åren 1947—1951 och fått deltidspension för första gången efter att han eller hon har fyllt 60 år, med 1/12 procent av den lön som utgör grund för deltidspensionen för varje månad, under vilken den anställde har fått deltidspension.

Utän hinder av vad som i 36 § 1 mom. 1

punkten lagen om kommunala pensioner föreskrivs om villkor för arbetslöshetspension, tillämpas på en i 3 c § 12 mom. i den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga avsedd, före 1945 född anställd som har varit arbetslös den 1 januari 2000, i stället för 15 kalenderår 20 kalenderår, förutsatt att de övriga villkor som anges i den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga är uppfyllda.

9 §

En tjänsteinnehavare och arbetstagare som har valt yrkesbaserad pensionsålder enligt 16 a § lagen om kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare och vars till pension berättigande kommunala anställningsförhållande fortsätter utan avbrott fram till pensionsfallet i enlighet med vad som bestäms i lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare och dess ikraftträdelsebestämmelser har inte rätt till förtida ålderspension, individuell förtidspension eller deltidspension.

10 §

Om pensionsjämkning enligt 89 § lagen om kommunala pensioner skall göras första gången före 2004, används som pensionsjämkningsgrund den summa som fås när i stället för 42,89 euro, som nämns i 89 §, från 58,53 euro, som användes 1990, har dragits av 1,12 euro varje påföljande år. Beloppen motsvarar 1966 års indextal 142, och de justeras årligen från ingången av januari enligt det indextal som fastställs för tillämpningen av den första meningen i 9 § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare.

11 §

Denna lag träder i kraft den 200 . Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i

kraft.

Helsingfors den 18 oktober 2002

Republikens President

TARJA HALONEN

Minister *Suvi-Anne Siimes*